

ПРЕС КЛИПИНГ

5. март 2012.

НАСЛОВИ

Биро рада преплављен непотребним занимањима; (стр.2)

Курс гура цене; (стр.4)

Профил српског потрошача: Векна уз мобилни; (стр.5)

Наши законодавци су лоши преписивачи; (стр.7)

После породилског на слабије плаћену позицију; (стр.9)

Пред нама још гора грађевинска сезона; (стр.11)

Биро рада преплављен непотребним занимањима

Биљана СТЈЕЉА

Списак дефицитарних занимања све краћи. На бироу за запошљавање послу се нада 4.000 дактилографа. Тражени продавци и програмери

ТЕШКО ћеш се, сине, од тог хлеба најести - завалио би паметан родитељ чим би му дете казало да жели да буде новинар, дизајнер ентеријера, психолог... У истом даху, само да зна да прогнозира, посаветовао би му да се држи књиге и научи добро да рачуна јер је будућност у програмирању, изради веб страница, бављењу финансијама. И за оне мање учене увек ће бити посла, али под условом да су убедљиви продавци, спретни конобари, курири од поверења...

Шта је то нама, међутим, тачно потребно да се упосли армија од безмало 765.000 незапослених, мало ко зна. А још мање како ће да спречи ново произвођење непотребних кадрова. Иако нема дилеме да Србији већ деценијама недостаје планирано образовање, па је тржиште рада преплављено непотребним профилима, а да су стручњаци у хроничном дефициту, рецепт за боље сутра још није пронађен. У Националној служби за запошљавање зато износе готово црнохуморне податке:

- Ми на бироу и даље имамо незапослене оних образовних профила који се већ десет или двадесет година не производе - објашњава Невена Летић, начелник одељења за посредовање у запошљавању.

ЛИЦЕНЦЕ Дипломираних грађевинских инжењера има и на бироу, али их и послодавци доста траже - кажу у НСЗ.

- Највећи је проблем што недостају они са одређеним лиценцама. Тренутно су тражени само инжењери којима су специјалност ауто-путеви или мостови.

Тако се послу и даље нада 736 културолошких техничара и ништа мање инокореспондената - ма шта они били - и то без намере да се преквалификују или стекну нова знања.

- Махом је реч о старијим радницима, који су већ у годинама када се не осећају способним да уче нове вештине - сматра и Летићева.

Радном месту се упорно нада и скоро 4.000 дактилографа иако их готово нико више годинама не тражи. Бољој судбини не може се понадати ни 20.000 економских техничара, а ни 22.000 матураната гимназије, 11.000 машинских ни 8.500 пољопривредних техничара.

- Ни факултетска диплома правног и економског није се показала као добар избор, јер је у прошлој години било само 976 понуда за правнике, којих је 4.500 на бироу, и свега 1.500 отворених места за економисте, иако их је 8.000 незапослених!

Није, ипак, све тако црно. Искуства Националне службе за запошљавање показују да би се многи, упркос кризи, могли запослити у трен ока.

- Они који желе да раде у комерцијали могли би да нађу посао истог дана када се пријаве на биро - кажу у одељењу за посредовање у запошљавању. - Те су понуде нон-стоп отворене и непрестано се траже продавци осигурања и разних производа. Мало се људи, међутим, јавља јер су плате по учинку, а услови рада тешки, па се чак ангажују незапослени из других градова. Понуде су непрестане и за лекаре специјалисте, али и за раднике обезбеђења, професоре предшколског васпитања, професоре математике...

ФАРМАЦЕУТИ И ВЕТЕРИНАРИ Има занимања која су у неким градовима сасвим суфицитарна, док се у другима не могу ни лупом пронаћи.

- Такав је пример са фармацеутима - каже Летићева.

- Негде на посао чекају месецима, док их у овом тренутку недостаје у Сомбору, Шапцу, Нишу, Кикинди...

Слична је прича и са ветеринарима, којих, сасвим парадоксално, највише недостаје у унутрашњости.

И „Инфостуд“, највећи домаћи портал за посредовање у запошљавању, бавио се истом темом.

- Упркос глобалној економској кризи, која је трајала и током 2011. године, на тржишту рада дошло је до малих, али позитивних промена - прича Елена Ердџановић из „Инфостуда“.

- Код нас је објављено више од 10.000 огласа за 11.000 позиција, што је у односу на претходну годину повећање за 17 одсто. А да се посао активно тражи говори и чињеница да је током протекле године у базу биографија додато седам одсто више радних биографија него 2010. године, и да је овај одељак сајта прегледало чак 50 одсто више послодаваца.

У „Инфостуду“ запажају да је највећи раст потражње забележен у области ИТ-а, али да су и даље популарни продавци, менаџери и банкари...

- У 2011. години поново су били најтраженији продавци, пословни секретари, менаџери, административни радници, благајници, финансијски директори, ПР и маркетинг менаџери, као и конобари, возачи и курири - додаје Ердџановићева. - А, као и 2010. године, понуда послодаваца била је знатно слабија у односу на заинтересованост кандидата када су у питању занимања новинара, уредника, дизајнера ентеријера, графичких дизајнера, психолога и менаџера људских ресурса. Најмања понуда послова, али и најниже интересовање кандидата, било је код занимања из области бриге о лепоти, пољопривреде, шумарства и ветерине.

Курс гура цене

Г. БУЛАТОВИЋ

За само месец дана европска валута вреднија десетак динара, а рачун је стигао и грађанима и привреди. Обимнија поскупљења спречава мањак пара у новчаницима као и пад промета у трговинама

ВИШИ трошкови за произвођаче и увознике, а самим тим и више цене за купце су, очито, неминовност, будући да је евро вреднији чак десет динара више него пре месец дана. Разлог што се то још не дешава у великом обиму јесте чињеница да је у новчаницима грађана све мање пара.

Просечна нето зарада исплаћена у јануару ове године била је 36.639 динара, или око 333 евра. С друге стране, просечна плата у Албанији је око 380, Бугарској 390, Македонији 380, БиХ 450, Румунији 480, Црној Гори 530, Хрватској 800, Словенији 1.000 евра.

Промет пада у малопродаји. У јануару је чак 22,9 одсто мањи него у децембру. У односу на прошлогодишњи јануар (традиционално лош месец за трговце) мањи је за 3,2 одсто.

Произвођачи се све више жале да морају да раде на ивици исплативости, а повремено чак и да „зажмуре“ над чињеницом да на сваком произведеном комаду робе - губе. Зато се све више и одлучују да калкулације о новим ценама замене плановима штедње, смањењем производње...

СРБИЈА, ТУРСКА, НЕМАЧКА... СРБИЈА, Турска, Русија и Румунија имају веома јак и брз утицај промена девизног курса на цене. Практично у првих неколико месеци се највећи део ефекта депресијације курса пренесе на цене.

- У развијеним земљама, попут Немачке, Италије или Француске вредност овог ефекта износи мање од 0,07 одсто за пола године, док је укупни утицај после годину дана само 0,2 одсто - подсећа Милићевић.

- Зато јако чуде извештаји из Народне банке да опредељење на ниво циљане инфлације у овој години буде четири плус-минус 1,5 одсто, при веома непредвидивом кретању курса.

Да се у привреди баш ово дешава, указује и статистика. Индустријска производња је у јануару ове године забележила пад од 2,7 одсто у односу на исти месец прошле. Подаци би били и драстичнији, али је чињеница да смо имали снежне непогоде и повећану потражњу за енергијом условила да рударство бележи раст производње од 10,9 одсто, а сектор снабдевања електричном енергијом и гасом - 6,2 одсто.

Како се у свему овоме „сналази“ домаћа валута, хоће ли, како нам најављују надлежни заиста доћи до њене стабилизације?

- Уобичајно је да се девизни курс, односно курс динара према еврџу креће зависно од тога како тржишна кретања то опредељују - каже проф. др Небојша Савић, професор београдског ФЕФА.
- Динамика тог кретања пре свега је везана за то колико производимо, колико стварамо добрих

и квалитетних роба и услуга, колико извозимо и колика је наша продуктивност, и у зависности од тога кретаће се и курс.

Србија је, бар према важећем Закону о НБС, одлучила да главни циљ монетарне политике не буде циљање курса, већ циљање, односно обуздавање инфлације. Ипак, очито је да увозно зависна, кредитно оптерећена земља, њена привреда и грађани не могу, а да свакодневно не провере - са каквим се курсом динара будимо сутра.

- Србија има једну велику бољку која је дуго година присутна и не отклања се, а то је да имамо јако изражену потрошњу, а мало улажемо из дохотка који стварамо. Такође, мало инвестирамо из сопственог новца, а највећи део инвестиција потиче од увоза капитала односно од задуживања - закључује Савић. - Ми годинама трошимо више него што стварамо и због тога се задужујемо. То је проблем који нас сада полако сустиже зато што обавезе према иностранству морају да се враћају у еврима, а зарађује се у динарима.

Према тврдњи економисте Драгована Милићевића, сарадника сајта „Макроекономија.орг“, недвосмислено је потврђен значајан утицај депресијације курса на кретање цена у Србији у кратком року.

- Утицај шока девизног курса на домаће цене траје преко годину дана, али највише се осећа у прва три месеца - каже Милићевић. - Практично две трећине укупног трансмисионог ефекта видљив је у ценама у прва три месеца и комплетира се током године. Међутим, после пола године, цене више не реагују на шок девизног курса.

<http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/aktuelno.239.html:369119-Profil-srpskog-potrosaca-Vekna-uz-mobilni>

Профил српског потрошача: Векна уз мобилни

Д. МАРИНКОВИЋ

Како данас изгледа просечан српски потрошач. Смањују се куповине, највише одлази на храну, али се увелико користе и благодети модерне технологије

ПРОФИЛ данашњег српског потрошача изгледа овако: готово половину примања, тачније 42 одсто, издваја на храну, а цена постаје све важнија одредница и зато смањује куповине. Али, иако је стандард низак, јер је сваки четврти незапослен, увелико користи благодети модерне технологије, пре свега мобилног телефона и интернета.

Овакву слику нашег просечног потрошача показало је истраживање агенције ГФК (ове године слави 10. годишњицу пословања у Србији).

Већина домаћих потрошача сада се држи девизе „трипут мери, једном сеци“ и стручњаци ГФК указују да је пад стандарда и пораст трошкова натерао купце на рационално понашање и планирање. То се образлаже подацима да је, на пример, пре 10 година просечна плата износила 217 евра, а сада око 375 евра, али је евро тада био 65 динара, а данас премашио 110 динара. У међувремену вишеструко су поскупеле и основне намирнице и кућна хемија, али и услуге.

- Цене од 2005. константно расту, нарочито код прехранбене робе - каже Александар Синђелић, директор „Панела домаћинства“ у ГФК. - То значи да је криза у Србији почела много пре 2008. године.

Према истраживањима ГФК смањен је број одлазака у такозване велике куповине у мегамаркете и у протеклој години свака пета таква куповина је укинута. Све мањи и несигурни месечни приходи терају потрошаче да заобилазе познате брендове и да потраже јефтинију алтернативу. Ипак, колико је могуће труде се да за издвојен новац добију најбољи однос цене и квалитета.

Шта се променило на тржишту у протеклих десет година? Горан Тинтор, директор истраживања у ГФК, каже да су се главне промене код грађана и потрошача догодиле у области технологија и финансија.

- Са технолошке стране у наше животе су се врло брзо уселили мобилни телефони, а са друге стране имамо масовну употребу кредита, пораст па пад куповне моћи - истиче Тинтор. - Захвљајући томе, потрошачима у Србији су се отвориле многе нове могућности, неке користимо више, а неке спорије усвајамо због културног наслеђа.

МАЛИ СЕ ПОВЛАЧЕ

ПАРАЛЕЛНО са свим недаћама током последње деценије економија и трговина се ипак развијају.

- Дошло је до укрупњавања трговине у Србији, што је један од актуелних трендова, па десет водећих ланаца покрива готово половину малопродајног тржишта - објашњава Синђелић.

- Почетком 2002. три четвртине тржишта покривала су мање, класичне продавнице.

Иако је куповна моћ слаба, учешће приватних робних марака у Србији не расте колико је то очекивано - просек је четири одсто, што је око пет пута мање од земаља региона. Удео трговачких марака већи је од 20 одсто у Мађарској, Словачкој, Чешкој...

ШТА СЕ ПРОМЕНИЛО

НАЧИН куповине се за последњих десет година много променио. Грађани могу да купују и рано ујутру и касно увече, током ноћи, „он лајн“ из фотеље...

Повећана је знатно понуда појединих производа - постоји рецимо нова сегментација јогурта и млека, интегралних производа, „органик“ и „премијум“ сокова и намаза, затим детерџената у облику гелова и таблета...

Произвођачи и трговци се труде да изађу у сусрет купцима, прилагоде понуду, организују све више промоција - дневних, недељних, викенд, месечних, јер осетно пада продаја.

<http://www.blic.rs/Vesti/Tema-Dana/310289/Nasi-zakonodavci-su-losi-prepisivaci>

Наши законодавци су лоши преписивачи

М. Илић

Српски закони се често доносе на брзину, некритички подражавају инострана решења, слабог су квалитета, пуни грешака и у отвореној колозији са људским правима, а парламент се налази на граници да злоупотреби право да ту врсту правних аката усваја по хитном поступку, упозоравају правни експерти.

- Зачуђује лакоћа са којом се данас доносе закони без озбиљних припрема, у немогуће кратким роковима и без икакве и ичије одговорности за огроман број грешака које се показују одмах после њиховог доношења. Неки од тих закона су изразито ниског квалитета, поједини потпуно неупотребљиви и у отвореној колозији са људским правима. Тога су свесни предлагач и законодавац, али политички циљ да се донесе још један закон је неприкосновен. Због тога је законодавац увео обичај, који је супротан Уставу, да одлаже примену закона који су ступили на снагу некада и по неколико година, уместо да одлаже њихово ступање на снагу. Тако смо добили законе који су ступили на снагу али се не примењују, законе који нису закони, законе без икаквог ауторитета - оцењује др Момчило Грубач, професор Правног факултета Универзитета „Унион“.

Као пример конфузије у правном поретку Србије, коју карактерише мноштво „чекајућих закона“, професор Грубач наводи судбину Законика о кривичном поступку из 2006. године.

Помодарство

- У нашим законодавним реформама у области кривичног права има вишка ревности, настојања законодавца да по сваку цену буде оригиналан и доста помодности. У ствари, ми немамо праве и суштинске правне реформе, већ је само реч о прилагођавању нашег права одређеним иностраним узорима. У тој адаптацији има доста пропуста и лутања. Често се мења и напушта оно што је део наше правне традиције и што је показало добре резултате, а из иностраног права преузимају установе о којима се веома мало зна и о чијој вредности се суди на основу појединачних и непроверених утисака - истиче професор Грубач.

- Законик из 2006 је чекао на примену готово пуне четири године, али је није дочекао. У међувремену је стављен ван снаге и прошле године замењен новим закоником - каже професор Грубач.

Др Весна Ракић Водинелић, професорка грађанског процесног права на Универзитету „Унион“, такође сматра да су српски закони неретко резултат наглих, недовољно промишљених захвата.

- Наш законодавац као да нема свест о потреби уравнотежене, хармоничне заштите свих људских права, већ се једно право штити на штету другог. На пример, државни секретар Министарства правде је рекао да се нови Законик о парничном поступку доноси да би се поступак на суду убрзао, иако нека решења иду на штету правичног суђења. То може да има озбиљне последице по Србију у поступцима пред Европским судом за људска права у Стразбуру. Јер од 46 пресуда које је до пре неколико месеци овај суд донео, у 18 је нашао повреду права на суђење у разумном року, а у 14 повреду права на правично суђење - износи професорка Водинелић.

Као посебно забрињавајуће, професорка Водинелић истиче доношење великог броја закона по хитном поступку.

- Скупштина се налази на граници да злоупотреби право да законе доноси по хитном поступку. Овај суд заснивам на чињеници да се неки закони (које треба усагласити са правом ЕУ) доносе по хитном поступку, иако садрже правне институте који се код нас први пут уводе или су недовољно познати - каже професорка Водинелић.

Устав из 2006. не ваља

- Посебно нам не служи на част што се стање рапидно променило нагоре од доношења последњег Устава као највишег закона. Устав из 2006. је лош правни акт. Донет је на брзину, садржи недопустиве грешке и превиде и чак није имао озбиљну правописну лексичку редакцију. Ако је највиши закон државе такав, онда није ни чудо што не можемо да се похвалимо другим, "обичним" законима, а о подзаконским актима и да не говоримо - закључује професорка Хасанбеговић.

Номотехника, односно вештина доношења закона, код нас је на поражавајуће ниском нивоу, сматра др Јасминка Хасанбеговић, професорка београдског Правног факултета.

- Доношење закона јесте питање политичке одлуке, али правна држава и владавина права не могу се заснивати само на политичкој моћи нити на доброј намери већ је потребно и одговарајуће стручно знање. Међутим, све се на брзину ради, струка се не консултује, а аргументи стручњака се не уважавају. Видљива су настојања да се стручно знање претвори у слушкињу политике и зато је овде на делу бахатост незнања - каже професорка Хасанбеговић. Адвокат др Слободан Бељански сматра да је законодавна активност у Србији често више израз политичких амбиција него правних разлога и системских потреба.

- Методологија нормирања је конфузна, многи закони су на веома ниском нивоу писмености и логичке повезаности. С друге стране, неки су напосто мешавина некритичког подражавања и лошег преписивања. Као што је реформа правосуђа вођена на површан и неодговоран начин, тако се приступа и доношењу већине прописа - наводи др Бељански.

http://www.danas.rs/danasrs/drustvo/posle_porodiljskog_na_slabije_placenu_poziciju.55.html?news_id=235234

Невена Петрушић, повереница за заштиту равноправности, говори за Данас о дискриминацији на радном месту

После породилског на слабије плаћену позицију

РАЗГОВОР

Аутор: М. Д. Миликић

Београд - Запослени, али и они који траже посао у Србији готово свакодневно се суочавају са дискриминацијом. Жртве дискриминације на раду најчешће су жене, чији се неповољан положај на радном месту углавном огледа у различитим зарадама и примањима у односу на мушке колеге, што је приметно и приликом напредовања или у погледу сексуалног узнемиравања и уцењивања. Приликом запошљавања дискриминација се може често препознати при постављању питања о будућим плановима, односно да ли кандидаткиње планирају брак и трудноћу, али и кроз карактерисање кандидата по брачном статусу и потписивању бланко оставки.

Да је дискриминација на раду у нашој земљи распрострањена за Данас потврђује и повереница за заштиту равноправности Невена Петрушић, која указује да се од 522 притужбе колико је до сада поднето овој институцији, чак 32 одсто њих односи на дискриминацију у сфери рада и запошљавања.

- Судећи према притужбама, до дискриминације долази приликом запошљавања и то најчешће на основу пола или година старости, али има и притужби због дискриминације на основу чланства у политичким странкама и националне припадности. Чести су случајеви да се жене након повратка са породилског одсуства распоређују на нижа и мање плаћена радна места, а

поступали смо и у случајевима сексуалног узнемиравања на радном месту, које је такође раширена појава, а дискриминација је честа и код напредовања на послу, указује Петрушићева.

Пресуду Вишег суда у Београду од пре неколико дана, према којој је авио компанија „Јат ервејз“ дужна да због дискриминације и злостављања пилоту Александру Фајферу исплати више од 3,8 милиона динара, на име накнаде материјалне штете, трошкова поступка и камате, наша саговорница оцењује као охрабрење свим дискриминисанима да је правда достижна и да не треба да трпе злостављање, већ да покрећу поступке и траже заштиту.

Наиме, пилот-капетан „Јат ервејза“ Александар Фајфер поднео је пре више од три године Четвртом општинском суду тужбу против те компаније због, како тврди, „систематске дискриминације и злостављања на раду јер је Немац и католик“.

- Сматрам да је ова пресуда веома значајна, јер сваки успешно решен случај представља допринос изградњи друштва у коме ће људи бити равноправни и уживати сва права без обзира на било које лично својство. Поводом овог случаја, децембра прошле године дали смо препоруку да се поступци ради заштите од дискриминације пред Вишим судом у Београду спроводе експедитивно и окончавају у најкраћем могућем року јер се ради о хитним поступцима - наглашава Петрушићева. Она додаје да је служба повереника за заштиту равноправности до сада покренула четири парнице за заштиту од дискриминације, од којих је једна завршена позитивним исходом, док су три и даље у току.

Као неке од примера дискриминације на раду у којима је поступала институција поверенице за равноправност, Петрушићева наводи случај сексуалног узнемиравања на радном месту и недавно поднету тужбу против једне банке у нашој земљи.

- Поступали смо и по притужби због сексуалног узнемиравања на радном месту, коме је била изложена једна жена током разговора са својим претпостављеним, мушкарцем, када је вођен разговор у вези с њеним напредовањем на послу. Такође, недавно смо поднели тужбу против једне банке која је запослену жену која се вратила са породилског одсуства након неколико дана распоредила на ниже плаћено радно место. На основу наших сазнања, то је уобичајена пракса те банке, али и многих других послодаваца, тако да смо сматрали да је важно да тај случај изнесемо пред суд - напомиње Петрушићева.

Непознат број правоснажних пресуда

Невена Петрушић, повереница за заштиту равноправности, истиче за Данас да податак о томе колико је правоснажних пресуда у случајевима дискриминације на раду до сада донето није познат. „Када је у питању дискриминација по другим осовима, не постоји обавеза судова да достављају своје пресуде било коме, тако да је скоро немогуће доћи до података о броју пресуда у случајевима дискриминације на раду“, објашњава Петрушићева.

Пред нама још гора грађевинска сезона

С првим лепим данима незапослени неимари траже посао да би преживели још једну кризну годину. Министар за просторно планирање Оливер Дулић сумњичав је када ће почети овогодишња грађевинска сезона. Када јој је време – сигурно неће. Министар признаје да се мало гради и да ће тако бити док траје криза! Главни разлог за то је, како каже, недостатак тражње и за стамбеним и за пословним квадратима, због чега постоји бојазан да се уђе у инвестиције.

Овогодишња грађевинска сезона ће, очито, бити тешка, а 250 активних градилишта на којима радове финансира држава и локална самоуправа није довољно да запосли све расположиве капацитете, упркос томе што ће се и ове године инвестирати, како каже министар Дулић, још око девет милијарди динара.

Међутим, адаптације и поправке јавних објеката не могу запослити све који су без посла. Кључ запошљавања неимара у земљи је у масовној станоградњи, односно стварању услова за већом потражњом станова јер оних без стана има на претек, по неким проценама – и до пола милиона. Али, упркос тобоже повољним условима за куповину станова уз помоћ државе, мало је оних који могу преузети и субвенционисане кредите јер не испуњавају банкарске услове.

Да би заживело тржиште некретнина, које једино може покренути станоградњу, неопходно је да се повећају зараде и снизе каматне стопе, а и једно и друго је за сада више сан него реалност. Министар Дулић очекује да ће развојна банка Србије – када буде формирана, обезбедити новац за кредитирање куповине станова по условима знатно повољнијим него што данас нуде пословне банке. Али, дотле треба преживети.

Грађевинари су реално оценили ситуацију у земљи и грабе тамо где има посла. Мало им је вероватно да ће 1,2 милијарда динара, колико је ове године намењено субвенционисаним стамбеним кредитима, покренути станоградњу у земљи и охрабрити инвеститоре да ударе темеље новоградњи. Упркос великом броју подстанара и потребама за становима, потражња је толико мала да многи сматрају да овогодишње грађевинске сезоне неће ни бити. Посебно што је велика понуда готових станова.

Р. Даутовић

Спас преко границе Мало-мало па чујемо да су наше грађевинске фирме потписале уговор о изградњи објеката у некој страниој земљи, од Русије до Уганде. Већ 3.000 неимара је ангажовано у Сочију, где ће се 2014. одржати Зимске олимпијске игре, а гради се, између осталог, пола милиона квадрата стамбено-пословног простора. У том руском граду има места за још око 2.000 грађевинаца. У подножје Кавказа кренули су „Путеви” Ужице и „Јединство”, у Уганду „Енергопројект”, у Анголу и Казахстан „Планум”...